

Aktif Ya?lanma Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Aktif Ya?lanma Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16694>

Özet

Aktif Yaşlanma Ölçeği (AYÖ), uluslararası alanda kabul görmüş olan University of Jyväskylä Active Aging Scale (UJ-AAS) ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması ve psikometrik özellikleri incelenmiştir. Ölçek, bireylerin yaşlanma sürecinde fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan ne kadar aktif olduklarını, yaşam doyumlarını ve topluma katkıları çok boyutlu bir yaklaşımla değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Türkçe adaptasyonu, 2019 yılında Didem Demir Erbil ve Oya Hazer tarafından gerçekleştirilmiş olup, **psikometri** alanında güvenilir bir araç olarak sunulmuştur.

Bu uyarlama çalışması, Türkiye'deki yaşlı popülasyonun aktif yaşlanma düzeylerinin bilimsel yöntemlerle incelenmesine olanak tanımayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Aktif Yaşlanma, **Gerontoloji**, Yaşam Doyumu, Sosyal Katılım, **Ölçek Uyarlama**, UJ-AAS, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Didem Demir Erbil, Oya Hazer

Amaç

Aktif Yaşlanma Ölçeği'nin temel amacı, yaşlı bireylerin yaşam kalitesini ve refahını doğrudan etkileyen aktif yaşlanma düzeylerini ölçmektir. Ölçek, özellikle bireyin fiziksel fonksiyonelliği, sosyal ağlara katılımı ve bilişsel uyanıklık düzeyleri gibi aktif yaşlanmanın kritik bileşenlerini değerlendirir. Bu sayede, yaşlılık politikaları ve müdahale programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi için nicel veriler sağlanmasını amaçlanmıştır.

Uyarlama çalışması, özgün ölçeğin kültürel ve dilsel etkililiğini sağlayarak, **Aktif Yaşlanma** kavramının Türkiye bağlamında güvenilir bir şekilde araştırılabilmesine imkan tanımıştır.

Yapı

Aktif Yaşlanma Ölçeği, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından desteklenen aktif yaşlanma modeline dayanan çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Ölçek, genellikle fiziksel aktivite, zihinsel aktivite ve sosyal/toplumsal katılım gibi temel alt boyutlardan oluşmaktadır. Bu boyutlar, bireyin yaşlanma sürecini pasif bir durum yerine, sürekli gelişim ve katılım gerektiren dinamik bir süreç olarak görmesini destekler.

Ölçeğin yapısal bütünlüğü, bireylerin kendi yaşamlarında kontrol sahibi olma, özerklik ve sosyal destek algılarının da kapsayarak, yaşlanmanın yalnızca biyolojik bir süreç değil, aynı zamanda psikososyal bir deneyim olduğunu vurgular.

Geçerlik

Aktif Yaşlanma Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasının geçerlik çalışmaları (Demir-Erbil & Hazer, 2019), yapısal geçerliğe odaklanmıştır. Yapısal geçerliği incelemek amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) kullanılmıştır. DFA sonuçları, ölçeğin orijinal çok faktörlü yapısının Türk örnekleminde de kabul edilebilir uyum indeksleri sergilediğini göstermiştir.

Bu bulgular, ölçek maddelerinin, aktif yaşlanma yapısının teorik olarak belirlenmiş alt boyutların doğru ve tutarlı bir şekilde ölçtüğünü doğrulamıştır. Ayrıca, ölçeğin diğer ilgili yapılarla (örneğin, yaşam doyumu ölçekleri) beklenen yönde korelasyon göstermesi, eş zamanlı geçerliğe dair kanıtlar sunmaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik incelemesi, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanarak yapılmıştır. Uyarlama çalışması (2019) sonucunda, Aktif Yaşlanma Ölçeği'nin genelinde yüksek düzeyde bir iç tutarlılık gözlemlenmiştir. Yüksek Cronbach Alfa katsayıları, ölçek maddelerinin aynı temel yapıyı ölçmede homojen olduğunu ve içsel olarak tutarlı çalıştığını göstermektedir.

Ölçeğin zaman içindeki kararlılığını devalendirmek amacıyla test-tekrar test güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu analizler, farklı zamanlarda yapılan uygulamalar arasında yüksek korelasyonlar elde edildiğini ve ölçeğin puanlarının zamana karşı dirençli ve **güvenilir** olduğunu kanıtlamıştır.

Faktör Analizi

Aktif Yaşlanma Ölçeği'nin Türkçe adaptasyonunda, ölçülen yapının boyutlarını belirlemek ve orijinal ölçeğin faktör yapısını doğrulamak için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) temel alınmıştır. DFA, ölçeğin çok boyutlu yapısının Türk kültürü ve örneklemini için uygun olduğunu kanıtlayan çeşitli uyum indeksleri (RMSEA, CFI, TLI vb.) ile desteklenmiştir.

Analizler, aktif yaşlanmanın birden fazla, ancak birbiriyle ilişkili faktörden oluştuğunu göstermiş ve her bir maddenin ilgili faktör üzerindeki yüklerinin güçlü olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, ölçeğin aktif yaşlanma kavramının karmaşık doğasını başarıyla bir şekilde modellediğini belirtmektedir.

Araç

Test Type: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Genellikle 5 veya 6 puanlı Likert tipi kullanılmaktadır.)

Language Available: Türkçe, İngilizce (Orijinal)

Population Group: Yetişkinler, Yaşlı Bireyler

Age Group: Genellikle 50 yaş ve üzeri

Population Details: Türkiye'de çeşitli illerden toplanan, farklı demografik özelliklere sahip yaşlı ve yetişkin bireylerden oluşan örneklem.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği

Anahtar Kelimeler

Aktif Yaşlanma Ölçeği, UJ-AAS, Yaşlılık Çalışmaları, Psikometrik Araç, Sosyal Psikoloji, Sağlık Psikolojisi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Veri Kaynağında belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: didemdemir@hacettepe.edu.tr

Correspondence Address: Didem Demir Erbil (Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Aktif Yaşlanma Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışması 2019 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin akademik ve araştırmaya amaçlı kullanımı için sorumlu yazarlar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Kullanım koşulları ve potansiyel ücretler hakkında en güncel bilgi için Didem Demir Erbil ile iletişime geçilmelidir.

Kaynaklar

Demir-Erbil, D. & Hazer, O. (2019). University of Jyväskylä Active Aging Scale: The study of validity and reliability. *International Journal of Eurasia Social Science*, 10(38), 1157-1175.

Makalenin tam metnine aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: ijoess.com

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki adresten indirilebilir: [aktif-yaslanma-olcegi-toad.pdf](#)

Aktif Yaşlanma Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddelerin tam listesi için lütfen referans makaleye (Demir-Erbil & Hazer, 2019) başvurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM